

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Kyberšikana na školách

Cyberbullying at the school

Veducí práce

PhDr. Miloslav Čedík

Autor práce

Terezie Kohoutková

Poděkování:

Chtěla bych velmi poděkovat mému vedoucímu práce panu PhDr. Miloslavu Čedíkovi, který vedl mou bakalářskou práci a snažil se vždy mi předat cenné rady a pomoci mi. Pak také oběma rodiči, kteří mne vždy podporovali v mém studiu, i když byli i těžké chvíle a roky studia byli náročné. Také za jejich trpělivost.

Prohlašuji, že jsem tuto předkládanou bakalářskou práci s názvem „*Kyberšikana na školách*“ zpracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu.

Současně dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze Dne 25. 4. 2013

Podpis.....

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá zneužíváním informačních a komunikačních technologií zejména pak v kyber prostoru. V první části práce je popsána šikana, která velmi souvisí s kyberšikanou. Nejprve jsou uvedeny znaky šikany, jak lze ublížit. Důležitý je vývoj šikany ve skupině.

Další část se zabývá právě zmiňovanou kyberšikanou. Příbuzné fenomény kyberšikany, jako je cyberstalking, cyber grooming, child grooming a happy slapping. Také druhy kyberšikany, kterými lze oběti ublížit.

Poslední část se zabývá výzkumným šetřením, pomocí dotazníku. Který zkoumá nástrahy ICT, co mladí lidé považují právě za nástrahy, jak často tráví na počítači a zda ví co to kyberšikana znamená.

Klíčová slova:

agresor, kyberagresor, internet, kyberšikana, oběť, šikana, Facebook, informační a komunikační technologie

Abstract

This bachelor's thesis deals with misuse of information and communication technologies especially in cyber space. There is a description of bullying in first part which is much related with cyber bullying. It is listed how is possible to hurt – signs of bullying, at first. Bullying development is important in groups.

Another part is about already mentioned cyber bullying. Related phenomena of cyber bullying like cyber stalking, cyber grooming, child grooming and happy slapping. Also kinds of cyber bullying as an instrument how is possible to harm victims.

The last part of the bachelor's thesis deals with the survey research by questionnaire. The questionnaire examines the ICT ambushes, what is considered by young people as an ambush, how often they spend time on the computer and if they know what cyber bullying means.

Keywords:

aggressor, cyber aggressor, Internet, Cyber bullying, bullying, victim, Facebook, ICT

Obsah

Obsah.....	6
1. Šikana	9
1.1. Druhy šikanování a jejich projevy	9
1.2. Významné vnější znaky šikanování:.....	10
1.3 Znaky šikany.....	11
1.3.1 Fyzická agrese a používání zbraní.....	11
1.3.2 Slovní agrese a zastrašování zbraněmi	11
1.3.2 Krádeže, ničení a manipulace s věcmi.....	12
1.3.3 Násilné a manipulativní příkazy	12
1.4 Šikanování jako nemocné chování	12
1.5 Šikanování jako závislost	13
1.6.1 První stadium: Zrod ostrakismu	13
1.6.2 Druhé stadium: Přitvrzování manipulace a výskyt fyzické agrese.....	14
1.6.3 Třetí stadium: Klíčový moment – vytvoření jádra agresorů.....	14
1.6.4 Čtvrté stadium: Většina přijímá normy agresorů	15
1.6.5 Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana	15
2. Na co si dát pozor, při řešení šikany ve škole.....	16
3. Internetová kriminalita páchaná na dětech	17
4. Kyberšikana	18
4.1 Typy kyberagresorů	18
4.1.1 „Pomstychtivý andílek“	18
4.1.2 „Bažící po moci“	19
4.1.3 „Sprostý holky“	19
4.1.4 „Neúmyslný kyberagresor“	19
4.2 Kyberšikana a příbuzné fenomény	19
4.2.1 Cyberstalking	19
4.2.2 Cyber grooming	20
4.2.3 Child grooming	20
4.2.4 Happy slapping	20
4.3 Zbraně kyberšikany.....	20
4.4 Druhy kyberšikany.....	21
4.4.1. Nářez (Flaming).....	21
4.4.2. Obtěžování (Harassment).....	21
4.4.3. Pomlouvání (Denigration).....	21
4.4.4. Předstírání (Impersonation).....	21
4.4.5. Prozrazení (Outing)	21
4.4.6. Podvod (Trickery).....	21

4.4.7. Vyloučení (Exclusion)	21
4.4.8. Kyberpronásledování (Cyberstalking).....	21
5. Kyberšikana v České republice.....	22
6. Prostředky kyberšikany.....	27
6.1 Textové zprávy	27
6.2 Fotografie nebo videoklipy pořízené mobilním telefonem.....	27
6.3 Mobilní telefony	27
6.4 E-maily	27
6.5 Chatovací místnost.....	28
6.6 Instant messaging.....	28
6.7 Sociální sítě	28
6.8 Internetové stránky.....	29
7. Internetový slovník.....	30
7.1 Další internetová slova.....	30
7.1.1 Instant message	30
7.1.2 Komunita.....	30
7.1.3 Fórum.....	30
7.1.4 Hacker.....	30
7.1.5 Horká linka.....	30
7.1.6 Banner	30
7.1.7 Domovská stránka	30
7.1.8 Flaming	30
8. Důležité rady.....	32
8.1 Existuje i tzv. desatero bezpečnosti na sociálních sítích.....	32
9. Léčba a řešení kyberšikany.....	35
10. Výzkumné šetření.....	38
Seznam literatury.....	49
Přílohy.....	51
Závěr.....	52
Resumé.....	53

Úvod

Když mi bylo kolem 11 let, pamatuji si, že jsem na počítače chodila pouze ve škole a to bylo jen v době hodiny počítačů. Doma jsme také měli počítač, ale zdaleka ještě neexistovali internetové stránky typu Facebook nebo Twitter, kde se sdružují lidé po celém světě. Vidím to jako velké plus pro naše dětství. Spíše jsme se potulovali, hráli si s panenkami, hráli fotbal, chodili do lesoparku, hráli na schovávanou, nebo si také hráli na princezny. Dnešní děti si myslím, že tráví příliš hodně času hraním nejrůznějších her, které je nijak neobohacují, troufám si říct, že jim škodí, pak také návštěvy internetových stránek. Jsem za to moc ráda, že jsem vyrůstala v době, kdy počítače a mobilní telefony nebyli na takové úrovni jako dnes. Ano technologie jdou kupředu, ale za jakou cenu. Proto je třeba informovat o tomto problému.

Pro tuto bakalářskou práci a jsem se rozhodla zejména proto, že je nutné poukázat s nástupem nových, vyspělejších technologií na problematiku kyberšikan, na to jak zranitelné jsou děti a mládež, když si nechrání své soukromí a zbytečně naivně důvěřují cizím osobám, které se leckdy vydávají za někoho jiného, někdy i za někoho mladšího. To je také cíl mé práce. Problém vidím zejména v tom, že aktivity dětí na internetu nejsou kontrolovány rodiči, ať je důvod jakýkoliv. Nejsem velký fanoušek ani akčních počítačových her, dle mého to velmi ovlivňuje myšlení dítěte, myslím negativně. Pak také akčních filmů.

V jednotlivých kapitolách se budu nejprve zabývat klasickou šikanou, která právě s kyberšikanou velmi souvisí, vymezit co je šikana, její znaky, dále také šikanování jako problém ve skupině, kde uvádím pět stadií, jak se šikana vlastně vyvíjí.

Dále pak se zabývám kyberšikanou, nejprve uvedu nejrizikovější oblasti internetové kriminality, které se lze dopustit na internetu. Druhy kyberšikan, se kterými se lze setkat. Důležité je také poukázat na rady, jak si chránit bezpečí na internetu.

1. Šikana

„Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že vám někdo, komu se nemůžete ubránit, dělá, co je vám nepříjemné, co vás ponižuje, nebo to prostě bolí – strká do vás, nadává vám, schovává vám věci, bije vás. Ale může vám znepríjemňovat život i jinak, pomlouvá vás, intrikuje proti vám, navádí spolužáky, aby s vámi nemluvili a nevšímali si vás.“(Michal Kolář, 2003, str. 89). Další definice je také pěkně napsána „Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně, týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi“ (Michal Kolář, 2001, str. 21)

Agresi můžeme členit na 1. přímou a nepřímou

2. fyzickou a verbální

3. aktivní a pasivní

1.1. Druhy šikanování a jejich projevy

- Fyzické aktivní přímé šikanování: útočníci oběť věší, škrtí, kopou, fackují.
- Fyzické aktivní nepřímé šikanování: kápo pošle nohsledy, aby oběť zbilil. Oběti jsou ničeny věci.
- Fyzické pasivní šikanování: agresor nedovolí oběti, aby si sedla do lavice (fyzické bránění osobě v jejím cíli).
- Fyzické pasivní nepřímé šikanování: agresor odmítne oběť pustit na WC (odmítnutí splnění požadavků)
- Verbální aktivní přímé šikanování: nadávání, urážení, zesměšňování.
- Verbální aktivní nepřímé šikanování: rozšiřování pomluv, patří sem, ale i tzv. symbolická agrese, ta může být vyjádřena kresbou, básních, apod.
- Verbální pasivní přímé šikanování: neodpovídání na pozdrav, na otázky apod.

Verbální pasivní nepřímé šikanování: spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho, co oběť neudělala (<http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-do-zvedet/247>, cit. 20. 3. 2013).

1.2. Významné vnější znaky šikanování:

Záměrnost, pravidelné opakování, nepoměr sil (větší si dovoluje na menšího-vzrůstově), samoučelnost agrese, oběť prožívá "legraci" nepříjemně (www.minimalizacesikany.cz, 20.3 2013).

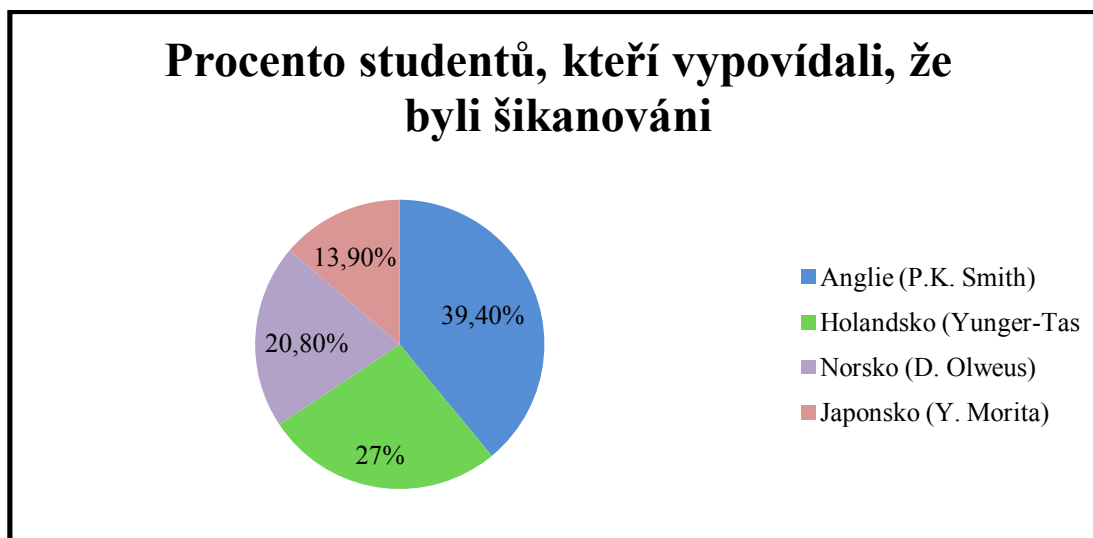
Šikana je pro nás většinou skrytá, účastníci brání v jejím odhalení, avšak škody jsou pro všechny závažné, zejména pro oběť. Ale dopadají i na ostatní, například na rodiče, pedagogy, vedení školy. Jsou známý i děsivé případy, kdy se oběť pokusila o sebevraždu, či ji dokonala, anebo kdy oběť zavraždila svého trýznitele. Zmapování situace, kde dochází k šikaně na školách, je ale velmi těžce dosažitelné, to proto jak už bylo řečeno, že je šikana většinou skrytá (Michal Kolář, 2011).

Celonárodní výzkum z roku 2001, který provedl Kolář, Havlínová říká, že celých 41% obětí bylo někdy ve škole šikanováno (Michal Kolář, 2001).

Zde jsou uvedeny čtyři země, kde proběhl, výzkum kolik procent dětí se setkalo se šikanou ve škole v roce 2001, čísla hovoří jasně. Například to, že necelých 40 % dětí v Anglii je šikanováno. Což je docela vysoké číslo. Naproti tomu v Japonsku, jak je uvedeno v tabulce se setkalo s šikanou 13,9% dětí.

Ve své knize Stanislav Bendl uvádí mimo jiné, že šikana se vyskytuje i ve Francii, avšak tam existuje pojišťovna, která se specializuje na školní pojištění a mezi to patří i pojištění, kdy rodiče mohou pojistit své dítě pro případ, že se dítě stane obětí šikany, a to i po vyučování (Stanislav Bendl, 2003).

„Výsledky byly získány prostřednictvím mezinárodně uznávané Olweusovy metody u dětí od 10 do 14 let v Anglii, Holandsku, Norsku a Japonsku (viz. graf. 1). Ukázalo se, že v Anglii je šikanováno přibližně 39,4% dětí... V Japonsku je největší výskyt žáků, kteří jsou často (alespoň jednou týdně) a dlouhodobě (více než jedno pololetí) šikanováni.“(Michal Kolář, 2011, str. 25).

Zdroj: Y. Morita, 2001

1.3 Znaky šikany

Dle klasifikace z praxe Dr. Michala Koláře zde uvedu pár příkladů nejnápadnějších znaků šikany.

1.3.1 Fyzická agrese a používání zbraní

Agresoři střílejí vzduchovou pistolí do částí těla obětí, například do zad, do hýždí, do rukou a dalších, oběť může být i vyslečena z oblečení a být ponižována, mohou být oběti stříhány nebo opalovány vlasy, fyzické napadání-rány pěstí do obličeje, do břicha, agresor může nalepit oběti žvýkačku či bonbón do vlasů, vlije vodu za krk, nasype za tričko brambůrky, oběť může být vystavena i rychlým pohybům směrem od agresora, které jsou velmi nepříjemné, či sahání na vlasy.

1.3.2 Slovní agrese a zastrašování zbraněmi

Oběti je vyhrožováno, ať už přímo, či telefonem, sms zprávami, anonymně, urážení rodičů obětí, vysmívání se oběti, pokud jde o jeho slabosti, handicap, neúspěch, chybám, ale i trápení, ironické poznámky aj

1.3.2 Krádeže, ničení a manipulace s věcmi

Agresoři kradou nebo schovávají oběti peníze, svačiny, legitimace na MHD, trhají, ničí oblečení oběti, například ustříhnutím rukávu, propálením, ukradnou oběti učebnice, sešity, rozlamují oběti tužky, ničí pera.

1.3.3 Násilné a manipulativní příkazy

Oběť je donucována mýt záchod, uklízet, oběť musí odevzdávat svačiny, dávat cigarety agresorům.

1.4 Šikanování jako nemocné chování

Zaměření na nejnápadnější projevy, které porušují školní pravidla, stávají se patologickými jevy a mohou naplňovat skutkovou podstatu trestných činů. V praxi tento pohled nejběžnější a pro první posouzení situace je nezbytný. Co je a co není šikana, je uvedeno na předchozí straně, dle klasifikace Michala Koláře.

Velká potíž může spočívat v tom, že se šikana děje bez dohledu pedagoga a tak je někdy těžké ji odhalit. Ale pokud spolužák například třepotá prsty před obličejem druhého spolužáka, směje se mu při neúspěchu, nebo vymýšlí směšné přezdívky, je vždy nutné vědět, jak to ten druhý spolužák prožívá. Avšak pouhým zeptáním to možné není, žák by nám to jistě nepřiznal. Minimálně je nutné mít čas a se žákem navázat přátelský rozhovor (Michal Kolář, 2011).

Naproti mu Stanislav Bendl uvádí zajímavý poznatek v tom, že učitelé často berou jako šikanu pouze viditelné následky šikany, to znamená například zranění nebo hmotné škody, ale urážky, posměšky, vulgární nadávky aj. nikoliv. Je to dáno tím, že učitelé si již zvykli na to, že děti často mluví vulgárně a považují to za něco samozřejmého (Stanislav Bendl, 2003).

Ze své zkušenosti mohu potvrdit, že děti opravdu velmi často používají vulgární slova, ačkoliv někdy nerozumí ani jejímu obsahu. Jeden 13letý kluk, který pochází z Dětského domova, na svém facebookovém profilu umístil fotografie se dvěma staršími dívkami, to se zřejmě nelíbilo dalším „kamarádům“, kteří buď neměli 13letého kluka rádi, anebo jen záviděli fotky se sympatickými dívkami a začali okamžitě používat vulgární slova směřované na 13letého kluka, který jim to samozřejmě oplácel ve stejné míře, vulgární slova byla až

zarážející. Pak ještě „kamarádi“ uráželi 13letého kluka, tím že on je z Dětského domova, že mají oblečení za několik tisíc a on ne.

1.5 Šikanování jako závislost

Jde tu o vzájemnou vazbu mezi agresorem a obětí. Vytvoří se mezi nimi závislost. „Útočník a šikanovaný jsou na sobě závislý, potřebují se, jejich chování se vzájemně posiluje. V praxi se samostatně vyskytuje nejenom oboustranná, ale i jednostranná závislost“ (Michal Kolář, 2011, str. 37). Avšak tento vztah není nikdy rovnoprávný.

„Pro agresora se stane ovládnutí, znásilňování a lámání vůle obětí slastí. (Prožívá při tom pocit nadřazenosti a absolutní moci“). (Michal Kolář, 2011, str. 39).

Někdy se stane, že se u oběti prolomí křehká obrana, vůči tělesné a psychické bolesti. Rozpoutává to však sebezničující síly, které nahrávají agresorovi. Oběť se pak může sama obviňovat, cítit bezmoc. Někdy se vyvine v silnou formu závislosti, identifikuje se oběť s agresorem, oběť se může s agresorem i ztotožnit. Přehnané ztotožnění se může proměnit v lásku k agresorovi.

1.6 Šikanování jako porucha vztahů ve skupině

Šikanování není nikdy záležitostí pouze agresora a oběti, týká se celé skupiny. Jedná se o poruchu vztahů skupiny. Porucha vztahů má ale také svůj vývoj, má pět stupňů vývoje, vyjmenuji zde všech pět stupňů a to z toho důvodů, že každý stupeň potřebuje jiný způsob zásahu. Jednotlivá stadia mají totiž odlišný postoj k násilí.

1.6.1 První stadium: Zrod ostrakismu

Znamená identifikace a vyčlenění okrajových členů. „Šikanování se může objevit téměř v každé skupině“ (Michal Kolář, 2011, str. 46). Iničiátoři bývají obyčejní kluci a holky, avšak méně častá varianta je ta, že ve třídě kde je větší počet dětí s poruchou chování, tak pokud je přehlížena agrese žáků k pedagogovi je pravděpodobné, že agrese ke slabšímu rapidně narůstá.

V každé školní skupině se objeví někdo, kdo je slabší, nejméně vlivný a oblíbený, v odborné literatuře se takový jedinec může označovat například jako obětní beránek, černá ovce, outsider. Obvykle se toto vyznačuje „Jde o mírné, převážně psychické formy

ubližování, kdy se okrajový člen necítí dobře-je neoblíben a neuznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, dělají na jeho účet „drobné legrácky“ apod.“(Michal Kolář, 2011, str. 47).

1.6.2 Druhé stadium: Přitvrzování manipulace a výskyt fyzické agrese

Přerůstá z prvního stadia ve druhý z důvodu krize ve skupině. Ta se objevuje vždycky a sama o sobě není špatná, ve skupině dává šanci pozitivního růstu. Avšak žáci pro konstruktivní řešení krize potřebují pomoc od pedagogů, kteří umějí pracovat se skupinovou dynamikou. Pokud pomoc nepřijde, žáci používají jiné destruktivní řešení a to na úkor slabších žáků, aby si upevnili postavení oni samy. Často se tak děje například při stoupání napětí, kdy je očekávána těžká písemná zkouška, při konfliktu s učitelem anebo jen z toho, že prostě do školy musí a to je obtěžuje. Velmi nepříznivé může pak být také to, pokud *vůdce* praktikuje šikanu jako úlevnou zábavu pro sebe či své okolí. Další vývoj závisí také na tom, zda jsou ve skupině, kamarádské vztahy a převažují pozitivní, morální hodnoty, kdy mají žáci negativní vztah k ubližování ostatních, pak pokus o šikanování neprojde (Michal Kolář, 2011).

Utvrzování sebe sama jako silného *vůdce* skupiny, lze pozorovat například i v práci, kdy je možné vidět, vedoucího, či šéfa jak si vybíjí své špatné nálady na ostatních, podřadných spolupracovnících.

1.6.3 Třetí stadium: Klíčový moment – vytvoření jádra agresorů

Pokud se nepostaví mantinel manipulacím a počátkům fyzické agrese jednotlivců, vytvoří se skupina agresorů. Ti se spojí a začnou spolupracovat a systematicky začnou šikanovat různé oběti. Nejprve to bývají oběti, které spadají do prvního stadia, tedy ti, kteří jsou „nejslabší“. V tomto stadiu je rozhodující zda se dostaví další pokročilejší stadium. Pokud se vytvoří jiná podskupina, která je stejně silná jako agresori dočasně se zastaví násilí. Ale pokud podskupina stejně silných žáků nevznikne, tažení agresorů může pokračovat dál. Z praxe Michala Koláře vychází, že silné podskupiny slušných žáků se moc často nevyskytují, avšak jejich členové mají nevýhodnou pozici oproti agresorům, kteří nedodržují pravidla. Slušný žák, který respektuje pravidla, ale ctí i to, že se „nebonzuje“, tak vlastně nahrává šikanování.

1.6.4 Čtvrté stadium: Většina přijímá normy agresorů

Jak již bylo řečeno, pokud není ve skupině silná podskupina, činnost agresorů může nerušeně pokračovat a normy agresorů jsou přijaty většinou. Následně pak dojde ve skupině k totálně přeměně, na venek skupina vypadá relativně zachovaná, ale uvnitř je přeměněná. Například, to co pedagogové říkají, ustupuje do pozadí a mírní, slušní žáci se začnou chovat jinak-krutě a účastní se týrání spolužáka.

1.6.5 Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Pokud neproběhne zásah zvenčí, normy agresorů jsou přijaty a respektovány všemi nebo téměř všemi členy skupiny. Agresoři se samy označují jako *králové*, *nadlidi* a své oběti za *nevolníky*, *podlidi*, *bažanty*. Agresoři využívají *nevolníky* pro všechno, co je pro ně využitelné, od materiálních věcí, které představují peníze, osobní věci až po jejich city, rozumové schopnosti, ale i školní znalosti. Moc agresorů se vyznačuje tím, že agresoři můžou své oběti způsobovat bolest, znásilňovat všemi způsoby a oběti bohužel nejsou schopni se bránit. Agresoři ztrácí zbytky zábran, smysl pro realitu a opakovaně jsou nutkány k násilí. Oběti jsou stále závislejší a ochotni udělat cokoliv. Oběti často řeší tuto situaci tím, že nechodí do školy, tím, že odchází brzy ze školy, pokusem o sebevraždu či se mohou zhroutit. Pak se také může stát, že tato neúnosná situace se v důsledku brutálního fyzického násilí provalí.

Toto poslední stadium je, ale spíše typické pro vojenské prostředí, vězení nebo výchovné ústavy pro mládež. Ve školách se vyskytuje v mírnější formě, kdy iniciátor je žák, s výborným prospěchem, ochotně pomáhá pedagogovi s úkoly. Pedagogové mu věří a podporují (Michal Kolář, 2011).

2. Na co si dát pozor, při řešení šikany ve škole

Nikdy nedávat souhlas s tím, aby byla přímá konfrontace obětí s agresorem. Může to skončit tak, že oběť nebude odpovídat na žádné otázky anebo bude svou výpověď měnit ve prospěch agresora. Poté může šikana pokračovat, ale i se stupňovat.

Neřešit problém šikany na třídní schůzce. Pokud jsem rodič oběti a dozvím se, že mé dítě je šikanované neotevírat téma, ale týká se to i učitelů, zejména proto, že rodič agresora bude své dítě bránit a tak se rodič oběti dostane do nepříjemné situace a je téměř nemožné zvrátit tuto debatu pozitivním směrem, navíc ostatní rodiče se většinou zapojovat nebudou, jsou rády, že se to netýká jejich dítěte.

Pokud jako rodič mám podezření, že je mé dítě šikanované, je možné po dohodě se školou nechat dítě doma, ale to není řešení dlouhodobé, je dobré se například obrátit na odborníky a poradit se s nimi (Kateřina Vágnerová a kol. 2009).

3. Internetová kriminalita páchaná na dětech

Mezi nejrizikovější oblasti, které se týkají dětí, patří: získávání osobních informací, fotografií a videí obětí, ale také vystavování obětí nebezpečným a nevhodným materiálů, jako je například pornografie, ale i kybergrooming, pobízení k nebezpečnému chování, ale také i kyberšikana. Dle Lenky Hulanové patří k problémům dnešní doby zejména dětská on-line pornografie a právě kybergrooming.

4. Kyberšikana

„Kyberšikana (cyberbullying) je jednou z forem psychické šikany. Je to záměrné násilné chování prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu“. (Michal Kolář, str. 83) Další zajímavou definicí je „Kyberšikana je vlastně jen jiná forma týrání (za použití ICT) a často úzce souvisí s rozvojem šikany ve třídě. Určitý rozdíl je pouze v tom, že kyberšikana více závisí na věku, což odpovídá i s věkem rostoucí mediální vybavenosti dětí“. (Vanessa Rogers, str. 13)

Kyberšikana způsobuje psychické trauma pro oběti, které není vidět. Kyberšikana probíhá v kyberprostoru, neboli ve virtuálním světě, její účastníci tedy nejsou v přímém kontaktu. Nástrojem kyberšikany je mobilní telefon a počítač (Vanessa Rogers, 2011).

Ve své textu pro učitele, z roku 2012 uvádějí Mgr. Romana Bláhová a Mgr. Lenka Šalšová, také to, že největším rozdílem mezi šikanou a kyberšikanou je anonymita, oběť často netuší, kdo ji vyhrožuje, obtěžuje.

Dle názoru Mgr. Romany Bláhové a Mgr. Lenky Šalšové, neplatí dělení původců šikany, které používá pan Michal Kolář, odborník na šikanu. Tvrdí, že pachatelem se může stát po hádce i náš nejlepší přítel, možná si to ani neuvědomí, co může způsobit, pokud zveřejní soukromé video na internetu. Obětí se může stát kdokoliv, avšak u obětí kyberšikany můžeme najít více společných znaků než u pachatelů klasické šikany. Obětí bývají jedinci, kteří nemají mnoho kamarádů a kontakty navazují převážně na internetu, skoro polovina obětí uveřejňuje své osobní informace, fotografie, apod. na sociálních sítích Facebook, Myspace nebo Libimseti.

4.1 Typy kyberagresorů

4.1.1 „Pomstychtivý andílek“ – pro tento typ agresora, je typické, že se jako agresor vůbec nevidí, vidí se, jako ten kdo napravuje zlo, kdo chrání sebe a ostatní. Často kyberšikanu či šikanu zažil sám a tak dělá to samé ostatním. Může si myslet, že oběť něco provedla a že tímto způsobem se pomstí, či dá oběti lekci. Kyberagresor, který se vydává za pomstychtivého andílka, se často zaplétá do hry, ve které se snaží ochránit svou oběť. Většinou pracují sami, ale můžou se o to podílet se svými nejbližšími

kamarády. Je nutné, aby se tito kyberagresori začali vidět jako pachatelé a nikoliv jako ti, kteří se snaží bojovat s šikanou.

4.1.2 „Bažící po moci“ – chtějí dávat najevo svou autoritu, snaží se ovládnout druhé pomocí strachu. Potřebují pro svoji činnost publikum, aby bylo vidět, co dělají, publikum se skládá zejména z jejich přátel. Protože to, že by o tom nikdo nevěděl, by jeho touze po moci nestačilo. Svými činy se chlubí, a pokud se nedostává jejich reakcí, své činy stupňují, dokud tato reakce nepřijde. Posiluje je to, že jsou anonymní a nevidí svou oběť tvář v tvář. Tento typ agresora si málokdy uvědomí, co svými činy způsobuje, často používá kyberšikanu v zastoupení, kdy za něj odvádí špinavou práci někdo jiný, velmi dobře ovládá technologie. Agresor bažící po moci, může být nejnebezpečnější ze všech.

4.1.3 „ Sprostý holky“ – typické pro tento typ agresora je, že se nudí, hledá zábavu, ale také to, že se jedná o dívky, někdy i o chlapce. Většinou se děje ve skupině, nebo je alespoň e skupině plánována, například ze školní knihovny, na holčičích párty, anebo po vyučování. Také touží po publiku stejně jako typ *bažící po moci*. Ale také po tom být obdivován v partě, ve skupině, ale také potřebují „ticho“ ostatních přihlížejících. Konec nastává ve chvíli, kdy agresori nenajdou takovou zábavu, jako hledaly.

4.1.4 „Neúmyslný kyberagresor“ – tyto agresory nenapadne, že by agresory vůbec mohly být. Hrají si na „tvrďáky“, mohou se také vydávat za někoho jiného, odpovídat drsně na nenávistné či provokativní zprávy. Odpovídají, aniž by přemýšleli o následcích, často odpovídají ve vzteku. Mohou se cítit zranění nebo naštvání, například kvůli zprávám, které dostávají. Dopouštějí se jich o samotě a jsou překvapeni, pokud je někdo obviní z kyberšikany (Aleš Kavalír, 2009).

4.2 Kyberšikana a příbuzné fenomény

4.2.1 Cyberstalking

„Termín pochází z anglické lovecké terminologie a znamená uštvať kořist. Stalkeři kyberneticky loví svou oběť. Opakovaně ji zasílají výhrůžné a zstrašující zprávy, nebo

užívají jiné on-line aktivity“ (Michal Kolář, 2011, str. 84) Oběti narušují její soukromí a dochází i k fyzickému napadení.

4.2.2 Cyber grooming

„je termín, který označuje chování uživatelů internetu, které má v dítěti vyvolat falešnou důvěru a připravit ho na schůzku, jejímž cílem je nezletilou/zletilou oběť pohlavně zneužít. Útočníci jsou tedy často pedofilové.“ Pomocí chatu, seznamky, ICQ a e-mailu (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>, cit. 23. 3. 2013).

4.2.3 Child grooming

Cílem je spřátelit se s dětmi za účelem sexuálního sblížení, někdy ale i znásilnění.

4.2.4 Happy slapping

Termín označuje fyzické napadení oběti, může jít o fackování, bití, sexuální zneužívání, či znásilnění. To je pak nahráváno a následně umístěno na internet (Vanessa Rogers, 2011).

4.3 Zbraně kyberšikany

Zde uvedu některé praktiky, jak lze prostřednictvím internetu a mobilu ublížit. „zasílání urážlivých a zastrašujících textových zpráv prostřednictvím e-mailů, SMS a MMS zpráv“ (Michal Kolář, 2011, str. 89).

Rozesílání urážlivých videí a fotografií obětí, ale také vyvěšení pornografických fotografií, kde má oběť vidět obličej. Vytvoření internetových stránek za účelem zesměšnit, ponižit oběť. Vytvoření anket, pomocí internetu, například kdo je nejošklivější, nejhloupější, a podobně (Michal Kolář, 2011).

4.4 Druhy kyberšikany

4.4.1. Nářez (Flaming) - diskuse, které jsou posílány pomocí elektronických zpráv, používají útočný a agresivní jazyk (Vanessa Rogers, 2011).

Dle Lenky Hulanové jde o hrubé, osobní osočování, o zasílání neslušných nebo vulgárních zpráv, jejichž cílem je vyprovokovat hádky.

4.4.2. Obtěžování (Harassment) - posílání útočných, nevyžádaných anebo urážlivých zpráv, opakovaně.

4.4.3. Pomlouvání (Denigration) - šíření pomluv, drbů a lží s úmyslem dotyčnému uškodit, jeho vztahům, ale i pověsti.

4.4.4. Předstírání (Impersonation) - zasílání materiálů a komentářů pod jiným jménem.

4.4.5. Prozrazení (Outing) - Prozrazování cizích tajemství a citlivých informací, bez souhlasu dotyčné osoby (Vanessa Rogers, 2011).

Dle překladu ze slovníku, slovo *outing*, může také znamenat vyzrazení sexuální orientace, někomu dalšímu, avšak slovo *coming out* znamená, dobrovolné prozrazení své sexuální orientace (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Outing>, 29. 3. 2012).

Avšak je mnoho lidí, kteří by jistě spadali do této kategorie, protože zachování něčího tajemství či jeho citlivých informací, ať již jsou jakékoliv, není pro ně prvořadá, avšak druhá strana to může vidět jinak, zejména pak pokud se jedná o soukromé a citlivé věci. Ty by lidé měli říkat, pouze pokud chtějí samy osoby, jichž se to týká a měli by se rozhodnout podle svého a nikoliv aby za ně rozhodl někdo jiný. Stejně je to i u sexuální orientace.

4.4.6. Podvod (Trickery) – přesvědčení oběti k prozrazení citlivých informací či jejího tajemství a pak následné zveřejnění na internetu.

4.4.7. Vyloučení (Exclusion) – vyloučení z online skupiny.

4.4.8. Kyberpronásledování (Cyberstalking) – opakované zastrašování, ponižování, výhružky, obtěžování. Děje se opakovaně (Vanessa Rogers, 2011).

5. Kyberšikana v České republice

První výzkumy na toto téma byli publikováni až v letech 2009 a v roce 2010.

Výzkum Minimalizace šikany, z druhé poloviny roku 2009 vyplývá, že 10% dětí od 8-15 let se stalo obětí kyberšikany, naproti tomu výsledky E-bezpečí mluví o téměř polovině dětí.

Nejčastěji zastoupen v ubližování je pak mobilní telefon, kde agresor posílá zesměšňující, urážlivé a lživé SMS zprávy, dále pak e-mail či chat společně se sociálními sítěmi, jako je například Facebook.

Další výsledek zjištění udává, že většina dětí pojmu kyberšikana nerozumí, pouze 18% uvedlo, že tento pojem jim byl vysvětlen ve škole. 11% žáků, zná tento pojem z médií.

Jedna třetina dětí, které jsou obětí kyberšikany, se svěří rodičům, méně než 10% pak učitelům. Ostatní se buď svěřují kamarádům, či nikomu a chtějí to řešit sami.

„Rozvoj kyberšikany logicky souvisí i s mediální vybaveností. Celkem 84% dětí ze třetí až deváté třídy má mobilní telefon, u dětí ve věku 14-15let je to celých 96%. S přístupem na internet je to obdobné. Celkem 91% dětí ze třetí až deváté třídy má přístup na internet. V osmé a deváté třídě je to 98% a přitom téměř dvě třetiny osmáků a devátáků mají počítač přímo ve svém pokojíčku“ (Vanessa Rodgers, str. 13).

Další zjištěním je to, že v 80% útočník pochází ze stejné třídy jako oběť kyberšikany, případně školy. To znamená, že zhruba 20% je útočník neznámý, nebo nepochází ze stejné školy. Výzkum také potvrzuje, že není zásadní rozdíl mezi šikanou a kyberšikanou. Rozdíl je maximálně v tom, že u kyberšikany více závisí na věku, což pochází z toho, že dnešní děti mají mnohem větší mediální vybavenost než kdykoliv předtím. Většinou bývá kyberšikana součástí šikany a naopak (Vanessa Rogers, 2011).

V publikaci Kyberšikana a její prevence, se uvádí, že 22% žáků se setkalo nebo zažilo kyberšikanu. 70% žáků si myslí, že je kyberšikana hodně rozšířena, naproti tomu 22% dotazovaných se domnívá, že by hledalo pomoc nebo vypomohlo kamarádovi, 78% uvedlo, že by zřejmě upadlo do deprese (Jan Kavalír, str. 14).

Dle psychologů se ukazuje, že více ohrožený šikanou v kyberprostoru je ten, kdo je závislý na informačních komunikačních technologiích, tj. internet, mobilní telefon.

K definování závislosti na internetu, psychologové používají kritéria, která jsou společná pro všechny závislosti.

Vyjmenuji zde symptomy, které se mohou vyskytovat.

Aktivita na internetu se stává nejdůležitější věcí v životě, ovlivňuje myšlení, pocity i chování. Pokud se této aktivitě nevěnujeme, musíme na ní myslet alespoň. Mění se nálada, pokud na internetu zrovna nejsme, jsme podráždění, nesoustředění, vznětliví vůči kritice našeho chování.

Délku aktivity musíme zvyšovat, aby nás to stále těšilo stejně jako předtím, také nejsme schopni přestat v daný okamžik, který jsme si určili.

Po přerušení činnosti se dostávají nepříjemné pocity. Můžeme se také dostat do konfliktu, naše vztahy se narušují, zanedbáváme naše zájmy, aktivity, rodinu, přátele, školu, a podobně (Aleš Kavalír, 2011).

„Dle různých výzkumů většina uživatelů není závislá na Internetu samotném, ale Internet může být použit jako prostředek k podpoření jiné závislosti, např. na sexu, na hraní her, a podobně. Většina závislých také používá Internet k sociálním kontaktům nebo k hraní. Virtuální realitu jim poskytuje alternativu k běžnému životu“ (Aleš Kavalír, 2009, str. 28)

Závislost na internetu v této příručce popisují v 5 podkategoriích:

1. Závislost na počítači, především na hraní her
2. Vyhledávání v databázích, či surfování po internetových stránkách
3. Do této podkategorie patří online nakupování, online obchodování
4. Zapojení do online vztahů, pomocí chatů, profilů nebo komunikátorů
5. Používání webových stránek pro kyberporno nebo kybersex (Aleš Kavalír, 2009)

Pojem kyberporno znamená, že se uživatel dívá na erotické projekce pomocí internetu, buď zdarma či na placených serverech.

Kybersex oproti tomu, znamená, že si jeden či více uživatelů předávají své sexuální zkušenosti, anebo že pomocí komunikátorů, např. Skype, webkamery či internetových chatovacích místnostech přenáší lechtivé video jeden či více uživatel. „Výhodou“ je, že uživatelé mohou zůstat v anonymitě

(definice z webových stránek <http://en.wikipedia.org/wiki/Cybersex>, 24. 3. 2012).

To zda dítě má zájmy a baví ho a je jeho čas plně využit, také závisí na tom, zda bude na internetu trávit svůj volný čas.

Dnešní děti ale, aby šli ven s kamarády, chodili na kroužky anebo si jen tak hráli, tak raději sedí u počítače, hrají hry, typu stříleček, či pouze brouzdají po internetu, to také samozřejmě ovlivňuje jejich chování a také jsou možnými potencionálními oběťmi.

Děti, které aktivně využívají internet, chtějí komunikovat s ostatními uživateli, například Facebook, či e-mailly. Pak také děti využívají různé diskusní fóra, chaty, seznamky, kde na ně číhá nebezpečí. Nebezpečím jsou však také rozvěšená videa, fotografie, která mohou mít podobu nahých, či napůl svlečených fotografií, či „jen“ videa a fotografie, kde se oběť rozčílí, či je ponižováno.

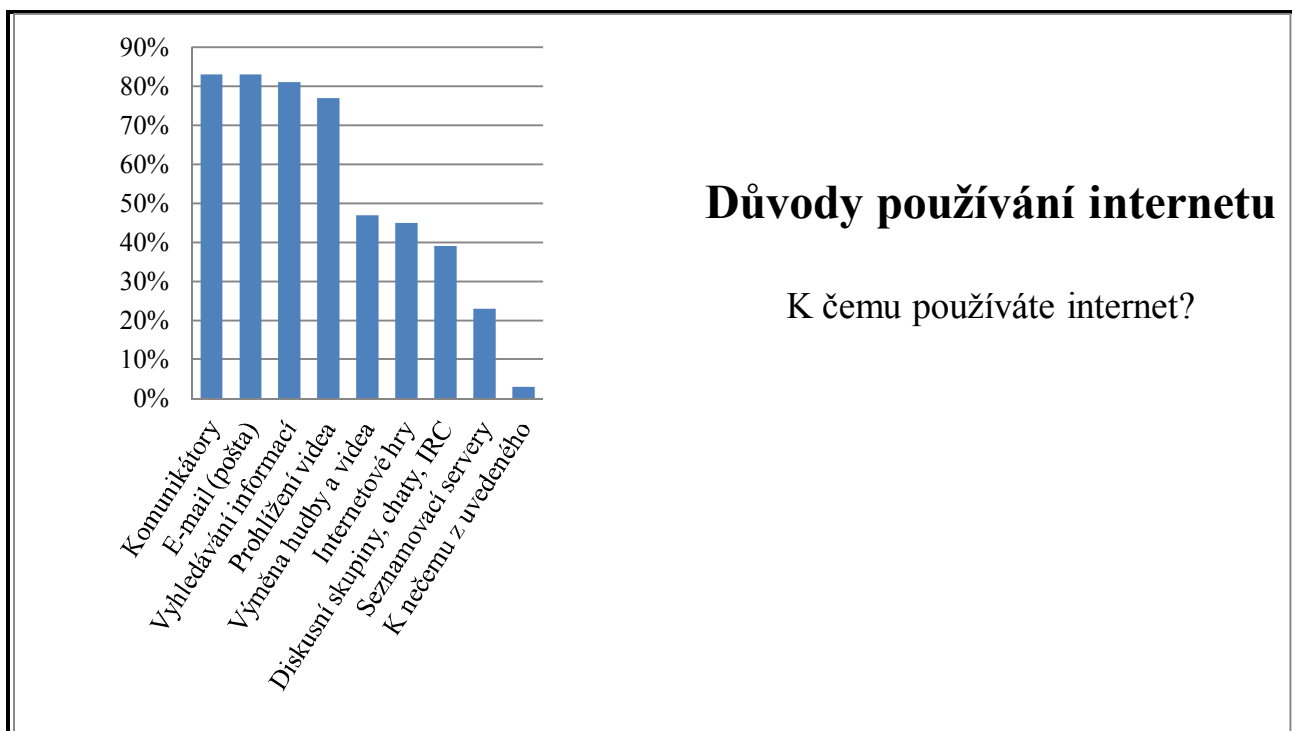
Nejčerstvějším případem je mladá dívka z Kanady, která bohužel svou nerozvážností ukázala klukovi svá nahá prsa, ten je poté zveřejnil na internetu a rozjel se nekonečný kolotoč, kdy dívka změnila školu, bydliště, pokusila se o sebevraždu, poté jí ostatní pobízeli a říkali, že je škoda, že se jí to nepovedlo a že by stejně měla zemřít. Pořád ji to pronásledovalo v podobě zákeřných spolužáků, až dívka nakonec neunesla psychickou zátěž a oběsila se, v pouhých 15 letech (<http://www.youtube.com/watch?v=ej7afkypUsc>, cit. 22. 3. 2013).

Otázkou je, zda ji rodiče nemohli nějak pomoci, nebo na dívku měli málo času a tak neřešili to, co dívka prožívá ve škole, následně pak doma před komunikačními prostředky. U nás případy nekončí tak tragicky jako jinde ve světě, ale oběti si můžou nést psychické následky klidně i celý život. A kdo jiný má vliv na děti, než rodiče a kamarádi.

Dle výzkumu provedeného z roku 2009, Bezpečnost dětí na internetu se ukazuje, že děti se většinou nesvěřují, s kým komunikují na internetu anebo s kým si dokonce plánují schůzku, protože si děti myslí, že jsou dost staré na to, aby mohli sami rozhodovat, s kým se budou setkávat. Výzkum také ukazuje to, že děti o možném nebezpečí vědí. Pokud už se dítě ve věku od 12 – 17 let sejde s neznámým člověkem, tak pouze jedna třetina rodičů o takové schůzce ví (Výzkum: Bezpečnost dětí na internetu, dostupné z [www stránek http://www.saferinternet.cz/vyzkumy](http://www.saferinternet.cz/vyzkumy), cit. 24. 3. 2013).

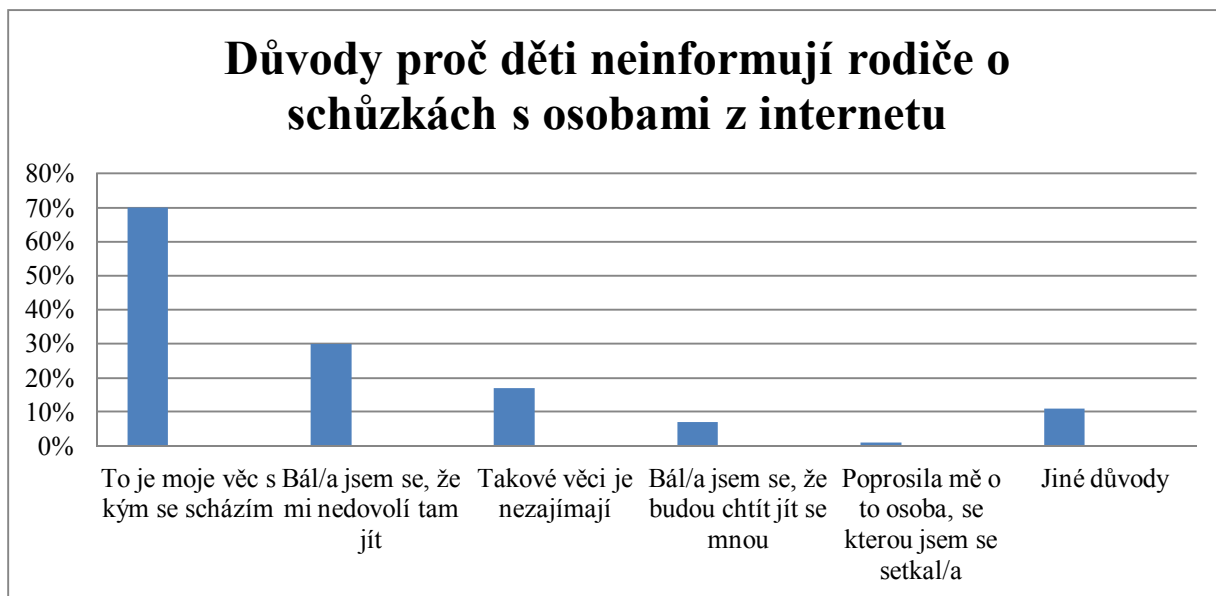

Příloha č. 2 - Graf

Zdroj: Gemius AdHoc, leden 2009, str. 17

Dle toho výzkumu se ukazuje, že děti mezi 12-17 rokem využívají internet z 83% jako komunikační nástroj, stejně jako e-mail. O nepatrně málo dětí využívá internet k vyhledávání informací a k prohlížení videí. Skoro polovina dětí pak k výměně hudby a videí. O 2% méně využívá internet k hrám. Za to 39% dětí pak k chatování, či k diskusním fóřům. K seznámení pak používá 23% dětí internet.

Zdroj: Gemius AdHoc, leden 2009, str. 30

Další graf ukazuje, proč děti neinformují své rodiče o svých schůzkách s lidmi se kterými, se seznámí na internetu. Zajímavé je zjištění, že pouze jedno procento dětí uvedlo, že je o to poprosila osoba, se kterou měli mít schůzku. To, že rodiče nezajímá, s kým se jejich děti stýkají, se týká pouze 17% rodičů. Celých 70 % dětí si myslí, že to s kým se stýkají, je pouze jejich osobní věc, tudíž rodiče o tom nepotřebují informovat, což je ale chyba.

6. Prostředky kyberšikany

6.1 Textové zprávy

Zprávy obvykle obsahují výhružné či útočné zprávy. V podobě kyberšikany může jít o opakované, vytrvalé zahlcování oběti velkým množstvím textových zpráv. Oběť se většinou nedozví, kdo ji takto obtěžuje, a to z toho důvodu, že je dnes možné zakoupit SIM karty bez registrace. Pro oběti toto může být velmi psychicky náročné.

6.2 Fotografie nebo videoklipy pořízené mobilním telefonem

Dnes vyrábí skoro všechny světoznámé značky mobilní telefon, jejichž součástí je i kamera, kterou lze pořídit záznam, který je následně možno poslat dál, pomocí Bluetooth, či kabel před počítač. Tímto pachatel může snadno oběť zahanbit, zastrašovat či vydírat, neboť je zachycena na fotce či videu.“ Běžnou a pravděpodobně nejčastější formou kyberšikany je „happy slapping“ (volně přeloženo jako „veselé fackování“), což je nahrávání a následné sdílení videozáznamů fyzických útoků“ (Vanessa Rodgers, 2011, str. 33).

6.3 Mobilní telefony

Dnes má většina dětí svůj mobilní telefon a jejich počet stále narůstá. Pachatel tak oběť často obtěžuje útočnými telefonáty, či jen tak oběť prozvání, i když oběť telefon nezvedne či neodpovídá. Může se stát, ale i to, že pachatel oběti telefon ukradne a obtěžuje tak ostatní, což může vést k tomu, že je oběť považována za agresora.

6.4 E-maily

Je velmi snadné vytvořit si e-mailový účet a pachatelé toho také hojně využívají, kdy mohou posílat útočné e-maily, buď pod cizím jménem či pod pseudonymem. To že je někdo odhalí, se nemusejí bát.

6.5 Chatovací místnost

Pokud jsou narušena bezpečnostní opatření, může to vést k tomu, že je chatovací místnost použita jako nástroj pro zastrašování a výhrůžky. Zahrnuje chat, například na známých webových stránkách Lidé.cz. Kde lze vyhledat profil každého, kdo je přihlášen, chat je pak rozdělen do různých místností, kde lidé vstoupí do místnosti, kterou chtějí, například, k seznámení, k povídání, či místnost kde si lidé povídají o svých zájmech. Nyní je na tomto serveru přihlášeno 29 371 lidí, dohromady žen i mužů.

6.6 Instant messaging

U nás je nejčastěji k tomu používán známý Skype anebo ICQ. Ale již během komunikace je snadné zapomenout, že to co odesíláme, zejména pak zprávy, které jsou v „kyberprostoru“, není velká příležitost pro cenzuru. Diskuse se pak mohou zvrhnout v útočné komentáře a také se může stát, že skupina útočí na jednotlivce, neboť mezi sebou mohou komunikovat různí uživatelé.

6.7 Sociální sítě

Nám již velmi známé a oblíbené sociální sítě, typu Facebook, Twitter, Formspring, MySpace, kde tato sociální síť není zpřístupněna dětem mladším 14 let, což by mělo být u všech těchto sociálních sítí, ale i u všech komunikátorů, otázkou však je, jak to ošetřit, aby si děti tzv. nepřidávali roky. Zvolila bych posunutí věkové kategorie pro zpřístupnění.

Umožňují snadné a jednoduché spojení s ostatními s možností sdílení fotografií, videí a zábavy. Samozřejmostí by mělo být zabezpečení svého profilu, protože to může pak následně vést k šíření drbů a pomluv. Dalším problémem je, že je vyvíjen tlak a snaha být populární, zejména díky tomu, kolik lidí máme v „přátelích“, to pak uživatele vede k tomu, že mohou přijmout „žádost o přátelství“ od kohokoliv a dotyčného nemusí uživatel ani znát. To pak vede k tomu, že potenciální pachatel má přístup ke všem údajům o uživateli, což činí uživatele zranitelným. Není problém si vytvořit falešný účet a kontaktovat oběť pod smyšlenou identitou. To umožňuje pachatelovi zachovat jeho identitu a sledovat svou oběť.

6.8 Internetové stránky

Internetové stránky jsou jistě obohacující, pokud s nimi umíme zacházet a známe jejich rizika, pokud ale s nimi zacházíme špatně, lze technologie zneužít a to někdy s fatálními následky.

Pachatelé si mohou vytvořit účty nebo osobní stránky o oběti, prostřednictvím stránek, kterých je dnes nespočet a jsou zdarma. Lze si také vytvořit ankety o svých obětech. Což je velmi nepříjemné a čelí tomu i známé osobnosti (Vanessa Rogers, 2011).

7. Internetový slovník

Ke komunikaci po internetu jistě patří i slangové slova, která rády používají děti, či mládež, která po internetu komunikují s ostatními. Často tato slova pochází z angličtiny.

„ajsko“ je zkratka pro ICQ, to je známé především tím, že je to nejznámější komunikační program. Program je zdarma. Můžete zde hrát i různé hry, posílat fotky, soubory.

„dám mu ban“ - zablokovat druhému přístup

„Face [fejs], FB“ - znamená zkratku pro nejznámější sociální síť Facebook

„googlovat“ – něco vyhledávat přes známou internetovou stránku Google.cz

„lama“ – nezkušený či natvrdlý uživatel

„loadnout“ – stahovat jakékoliv soubory z internetu

„loser“ – neúspěšný

„muhehe“ – znamená záchvaty smíchu

„olajkovat“ – okomentovat příspěvek někomu na Facebooku, časté slovo

„twítnout“ – znamená napsat status na známou sociální síť Twitter

7.1 Další internetová slova

7.1.1 Instant message – druh komunikace, která probíhá okamžitě

7.1.2 Komunita – označuje skupinu lidí, kteří mají společné zájmy

7.1.3 Fórum – jedná se o diskusní místnost, kde uživatel může diskutovat na různá témata.

7.1.4 Hacker – osoba, která se snaží proniknout do programů, může hledat různé informace, jako například osobní údaje, výsledky, nebo „pouze“ lidem komplikuje život.

7.1.5 Horká linka – centrum, kde může uživatel nahlásit nebezpečný nebo nezákonný obsah

7.1.6 Banner – druh reklamy, hojně využíván. Většinou je to obrázek či animace, kterou lze vidět na stránce, kterou navštívíme

7.1.7 Domovská stránka – je webová adresa, kterou si uživatel nastaví a po kliknutí na domeček se vrátí na tuto domovskou stránku, může to být (Seznam.cz, Google.cz, centrum aj.)

7.1.8 Flaming – záměrné umístování urážlivých nebo provokujících vzkazů na internetu (<http://www.kybersikana.eu/2011/06/internetovy-slovník-2-díl.html>, 30. 3. 2013).

8. Důležité rady

1. Všimát si jak se dítě chová, když používá mobilní telefon či internet. Rozrušení, případně změny v chování mezi kamarády by vám neměli uniknout.
2. Přemýšlet o tom, kde mladí používají počítač, je však obtížné si všimnout internetového chování, které probíhá za zavřenými dveřmi.
3. Nastavit na počítači „rodičovskou kontrolu“, uchovávat bezpečně hesla, aby se pak nemohly dostat na nevhodné stránky.
4. Doporučovat obětem kyberšikany, aby si uchovávaly kopie všech útočných e-mailů, zpráv a aktivit na internetu. Mohou velmi pomoci při identifikaci agresora.
5. Doporučit dětem, aby pokud se k nim někdo přes internet chová nevhodně, aby toto chování neopláceli stejně, i když to někdo může připadat nejlepší řešení. Odplata většinou věci ještě zhorší. Navíc se oběť může dopustit nějaké nezákonné činnosti.
6. Doporučit dětem, aby nikdy své problémy nepřenesly do kyberprostoru. Je mnohem lepší řešit problémy osobně než přes počítač, či mobilní telefon.
7. Používat nástroje, které vytvořili vývojáři, kvůli bezpečnosti, například, nezobrazovat na Facebooku svůj celý profil cizím lidem, pouze přátelům, nepřidávat si cizí osoby, které neznáme, ale také být informován o vyskytování nevhodného obsahu (hanlivého, rasistického či pornografického).
8. Jak jsme již uvedla v bodě sedm, nepřidávat nikoho koho neznáme do přátel na svých registrovaných serverech.
9. Podporovat internetovou zodpovědnost a zachovávat stejné způsoby chování a úctu, jakou očekáváme ve skutečném životě.
10. Pomoci kontaktovat důvěryhodnou osobu, se kterou si lze promluvit a již se mohou svěřit, pokud se stanou obětí kyberšikany.
11. Ohlásit jakoukoliv internetovou šikanu na sociálních sítích poskytovateli služby, ale i dalším osobám, které mohou nějak zakročit, či i ohlásit podezření. Provozovatelé skrze sociální sítě, chatovací místnosti a celý virtuální svět se chtějí prezentovat jako bezpečné prostředí a nechtějí nahrávat agresorům.
12. Vždy ohlašovat kyberšikanu, pokud se na ní podílí jiný žák, ohlásit to zodpovědné osobě ve škole.
13. Pokud dojde na vážné výhrůžky, zejména pak i na násilí, kontaktovat policii. Uchovat všechny důkazy a poradit se s dospělým, mohlo by se jednat o trestní čin.

Důležité je, aby rodiče se svými dětmi mluvili o tom jak používají internet, co tam dělají, jestli je někdo neobtěžuje.

Mladí by měli vědět o nástrahách internetu, o tom co je přijatelné a nepřijatelné chování, zejména pak pokud využívají internetu mimo domov, protože tam mají nejmenší dohled.

Stanovit si pravidla, co se smí dělat u počítače a co ne, například, že jídlo a pití k počítači nepatří, anebo nevhodnost používání některých stránek, zejména pak erotických stránek. Pravidla by měla být vyvěšena v učebně, kde je ale nejprve nutné je podepsat, než lze užívat počítač (Vanessa Rogers, 2011).

8.1 Existuje i tzv. desatero bezpečnosti na sociálních sítích

1. Nezveřejňovat osobní údaje – není dobré zveřejňovat zbytečně své osobní údaje apokud už se proto rozhodne dítě, je dobré si nastavit profil tak, aby údaje byli viděny pouze přáteli a pro cizí lidi byli skryté.
2. Nesdílet fotografie – rozhodně neukazovat fotografie, ke které nemáme souhlas další osoby, pokud je na fotografii zobrazena. Může jít o fotky o kterých si myslíme, že jsou legrační, ale druhá strana to může vidět jinak a může to být pro ní i potupné. Anebo příliš odhalené fotky můžou zase nahrávat případným útočnickům.
3. Bezpečně se odhlašovat – zejména platí pro ty, teří se přihlašují na veřejných místech a přístup k internetu má větší počet lidí. Proto je důležité se vždy odhlašovat, protože taková zpráva, kterou někdo napíše za nás, může vyvolat nepříjemnosti.
4. Měnit přihlašovací údaje nebo mít bezpečnější hesla – je dobré často měnit hesla, nejlepší je mít kombinace čísel a písmen a přihlašovací jména. Nikdy si nedávat datumy narození nebo adresu bydliště. To platí také u internetového bankovníctví, kdy je dobré často měnit si hesla a nepřihlašovat na neznámých místech.
5. Nepřidávat si lidi jen kvůli počtu – to je celkem běžná věc, znám dost lidí z mého okolí, kteří toto dělají. Přidají si někoho, koho viděli možná jednou, někde na večírku, pak jejich počet „přátel“ rapidně narůstá a pak je možné, že lidé mají v „přátelích“ klidně i 700 lidí.
6. Přidávat si pouze známé lidi – s tím souvisí předchozí bod, do přátel si přidávat pouze osoby, které známe. Protože neznámý člověk, kterého si přidáme do „přátel“ může být potenciální pachatel a může nám ublížit.

7. Číst si pravidla užívání – nutné si předtím než se někam registrujeme přečíst pravidla užívání internetových stránek.
8. Rozlišovat reálný a virtuální svět – uživatel si musí uvědomit, že je mnohem důležitější to co se děje v reálném životě a že virtuální je jen taková zábava, někdy i útěk od toho skutečného, je dobré to však rozlišovat. Pokud píšeme zprávy přes počítač nevidíme obličej druhé osoby se kterou komunikujeme a to je někdy škoda, je mnohem lepší si povídat s někým, komu vidíme do obličej, vidíme jak se tváří a co prožívá.
9. Nastavovat sdílení – na profilu si lze nastavit pro koho chci aby informace byli viditelné, například pouze pro přátelé, nebo pro všechny, tím je však větší riziko nebezpečí. Důležité je si zachovat soukromí, není dobré, aby všichni lidé, kteří mají přístup na sociální síť viděli náš profil. Dobré si uvědomit, že tak jak rychle se šíří dobré zprávy, tak rychle se šíří i ty špatné.
10. Nebýt závislý na sociálních sítích, nespamovat – přidávat příspěvky každou minutu na sociální síť není moc dobré, ostatní to může otravovat a může se stát, že nás mohou zablokovat a pak už naše příspěvky nikdo číst nebude (<http://www.kybersikana.eu/search/label/Jak%20se%20chr%C3%A1nit%3F>, 30.3.2013).

Lidem na ulici totiž také na potkání nesdělují své osobní údaje, tak proč by je měl číst někdo, o kom nic nevíme. Je nutné si chránit své soukromí i na internetu, tak jak to děláme i v životě, zamykáme se, nevystavujeme své fotografie na potkání, ani jiné osobní údaje.

9. Léčba a řešení kyberšikany

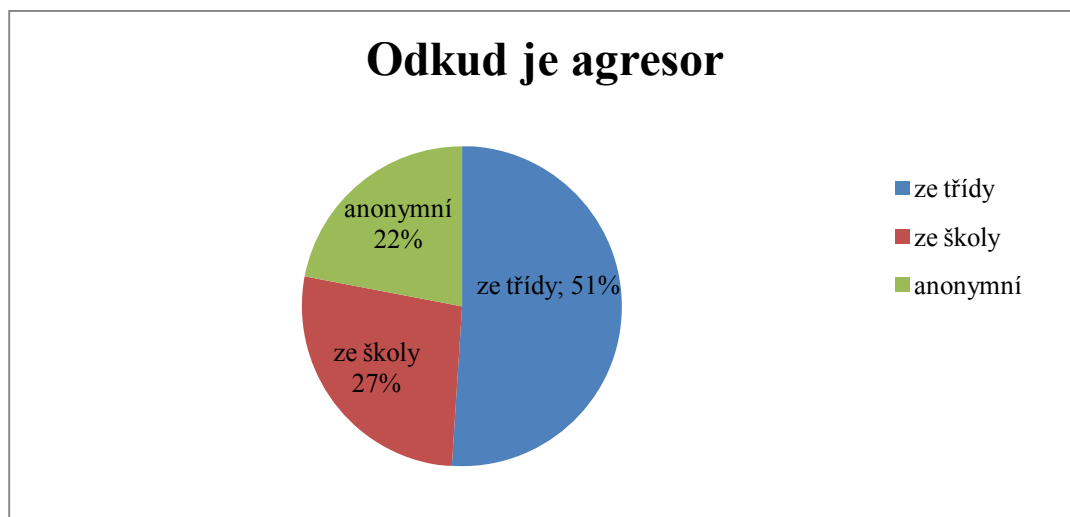
Kyberšikana se odehrává ve virtuálním světě a tak je dost obtížné určit, kdy mají pedagogové řešit kyberšikanu. Řešit ji musí ihned, jak se o ní dozvědí, ale otázka je na jaké úrovni ji poskytují. Pokud kyberšikana zasahuje do dění výuky a zasahuje žáky, je nutné zajistit přímou léčbu. A to tak, že proškolený pracovník, často metodik školní prevence, na základě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení škola zvládne sama nebo si zavolá odborníka, specialistu. Pokud škola sama řešení zvládne, je plně na ní, jak a zda využije kázeňské tresty.

Pokud ale kyberšikana neprobíhá ve škole, ale například doma, tak šikanu přímo neřešíme. Kyberagresora ale bohužel nejde ani postihnout, pokud o potrestání uvažujeme, je nejlepší se poradit s právníkem. Je také velmi důležité, aby děti, mládež, která jsou ohroženy šikanou nebo kyberšikanou byli informováni, jak se bezpečně chránit, jak zajistit důkazy, protože ty jsou velmi důležité při následném usvědčování pachatele. Obrátit se mohou například na Policii ČR, OSPOD, Středisko výchovné péče, či v Pedagogicko-psychologické poradně. Také co je velmi důležité je, zmapovat situaci ve třídě, kde se nachází oběti kyberšikany, zda tam neprobíhá školní šikana. Kyberšikana bývá většinou součástí šikany.

Aby léčba byla účinná, jsou dvě východiska:

První východisko je využívat propojenost kyberšikany s šikanou. Role oběti a agresorů ve školní šikaně se většinou propojuje s tou v kyberprostoru a většinou oběť agresora zná (Michal Kolář, 2011).

Příloha č. 4 - Graf

Graf ukazuje, odkud pochází agresori, a ukazuje se, že z 51% agresori pochází ze stejné třídy, což je polovina agresorů sdílí se svými oběťmi stejné prostory každý den. Dále 27% agresorů pochází ze stejné školy jako oběť a 22% agresora nezná anebo zůstal anonymní.

Tento výzkum pochází z Českého výzkumu kyberšikany dětí, který provedl Mediaresearch v roce 2010.

Druhé východisko je, abychom mohli řešit vlastní kyberšikanu, musíme mít nějaké počítačové znalosti. Naše pomoc vyžaduje totiž technickou připravenost. Není také od věci poradit se s odborníkem informačních a komunikačních technologií, takže pokud se kyberšikana odehrává přes mobilní telefon, je nutné kontaktovat telefonního operátora a samozřejmě musíme uschovat všechna data, pro případné usvědčení. Také spolupracujeme s pracovníky webových stránek, kde ke kyberšikaně došlo. Také bysme měli mít cit pro chytáky a slabé stránky konkrétních metod kyberšikany. Důležité je znát metody nepřímé kyberšikany-kdy agresor krade hesla oběti a zasílá e-maily, zprávy jménem oběti dalšímu spolužákovi, zprávy mohou být vulgární, ponižující, nebo se dostane na webové stránky a prezentuje hanlivé příspěvky, fotografie o oběti.

Je potřeba pracovat s výtvary agresora (videosnímky trýzněných obětí), jako s důkazem. Znamená to umět vystopovat a uchovat veškeré materiály (SMS a MMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, zkrátka všechny materiály).(Michal Kolář, 2011).

10. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření je zjistit, zda respondenti vědí, co to znamená kyberšikana, co vědí o nástrahách informačních a komunikačních technologií a kolik času tráví u internetu.

Metoda výzkumného šetření:

Šetření probíhalo pouze na Základních školách a to celkem ve čtyřech školách.

ZŠ Květnového vítězství 57, Praha 4

ZŠ Fr. Plamínkové s rozšířenou výukou jazyků, Františka Křížka 2, Praha 7.

ZŠ Praha 7, Strossmayerovo náměstí 990/4

ZŠ Praha 7, Korunovační 8/164

Výzkumné šetření probíhalo dva dny, vždy v dopoledních hodinách, nejprve bylo třeba se domluvit se zástupcem ředitele, aby povolil vstup do výuky. V první zmiňované Základní škole to bylo nejjednodušší, umožnili vstup do výuky bez problémů, dotazník zabral pár minut. Ve druhé Základní škole také nebyl problém, na hodině učil zrovna sám pan ředitel Mgr. Jindřich Koudela.

Předpoklady:

1. Chlapci tráví na internetu více času než dívky.
2. Na základní škole si děti chrání své soukromí na internetu dostatečně.
3. Děti na základní škole jako nástrahu vidí spíše anonymitu než vystavování fotografií a nedostatečnou kontrolu rodičů

Instrument:

Dotazník má celkem deset otázek, stručně formulované. Jeho vyplnění trvalo pár minut.

Dotazník byl poskytnut žákům na Základní škole, kteří dotazník vyplnili bez výhrad.

Dotazovaných respondentů bylo celkem 81, mezi respondenty byli chlapci i dívky, věk se pohyboval od 13 let do 18 let, s tím, že průměr byl 15 let. Všichni dotazovaní respondenti byli studenti základních škol, protože dotazník byl rozdán pouze na základních školách.

Dotazník

Dotazník je anonymní, slouží pouze ke zpracování do bakalářské práce. Odpovědi prosím zaznamenávejte pravdivě. Dotazník se týká nástrah na ICT (informační a komunikační technologie) a zabere Vám pár minut.

1. Jaký je váš věk?
  - a) 13let - 15 let
  - b) 16let- 18 let
  - c) 19let - 24let

2. Pohlaví?
  - a) Žena
  - b) Muž

3. Víte co je to kyberšikana? Uveďte prosím.

4. Jak si chráníte své soukromí před agresory na komunikačních a informačních technologiích? (Facebook, Twitter, Lide.cz, ...). Lze zaškrtnout více odpovědí.
  - a) Neukazuji své fotografie ani soukromé údaje cizím osobám
  - b) Nepřidávám si do „přátel“ nikoho koho neznám
  - c) Chodím raději s kamarády ven, než sedět u pc
  - d) Bezpečně se odhlašuji z pc
  - e) Nijak, jsme dost silný na to se ochránit sám
  - f) Jiné. Uveďte prosím jak.

5. Byl/a jsi někdy označen na informačních a komunikačních technologiích proti své vůli? Pokud ano, jak si se cítil?
  - a) Ano, nevadilo mi to
  - b) Ano, uveď, jak si se cítil

  - c) Ne
  - d) Myslím, že, pokud ano, nedozvěděl/a jsem se to

6. Kolik času denně strávíte u internetu, či na mobilu, zda máte mobilní internet?
  - a) 1-4 hodiny
  - b) 4-7 hodin
  - c) 8-12 hodin

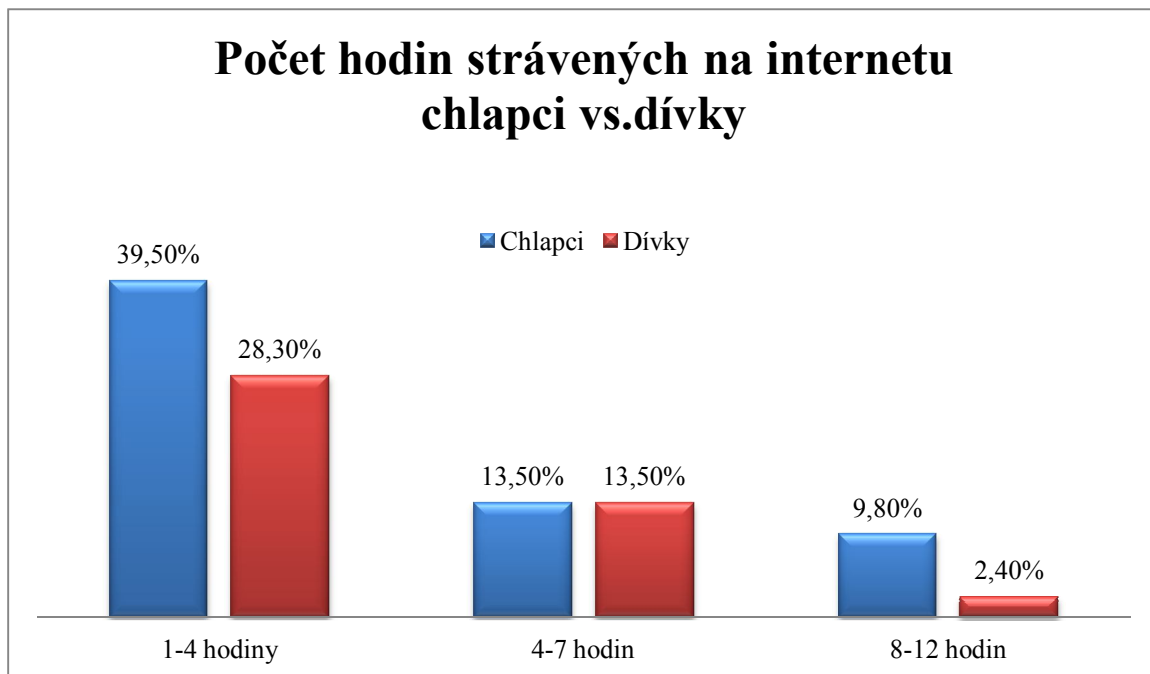
7. V čem si myslíte, že spočívá nástraha internetu, zda tedy vůbec spočívá?
- a) Anonymita, uveď te co si pod tím představíte
  - b) Vystavování soukromých informací a fotografií
  - c) Nedostatečná kontrola ze strany rodičů
8. Ví ještě někdo o tvém hesle? Ať už na sociálních sítích nebo na e-mailu?
- a) Ano
  - b) Ne
9. Svěřujete se rodičům, s kým si píšete přes komunikační technologie?
- a) Ano
  - b) Spíše ano
  - c) Ne
  - d) Spíše ne
10. Mluvili s Vámi rodiče o možných nástrahách na internetu?
- a) Ano
  - b) ne

Děkuji velmi za Vaše odpovědi!

Výsledky výzkumného šetření:

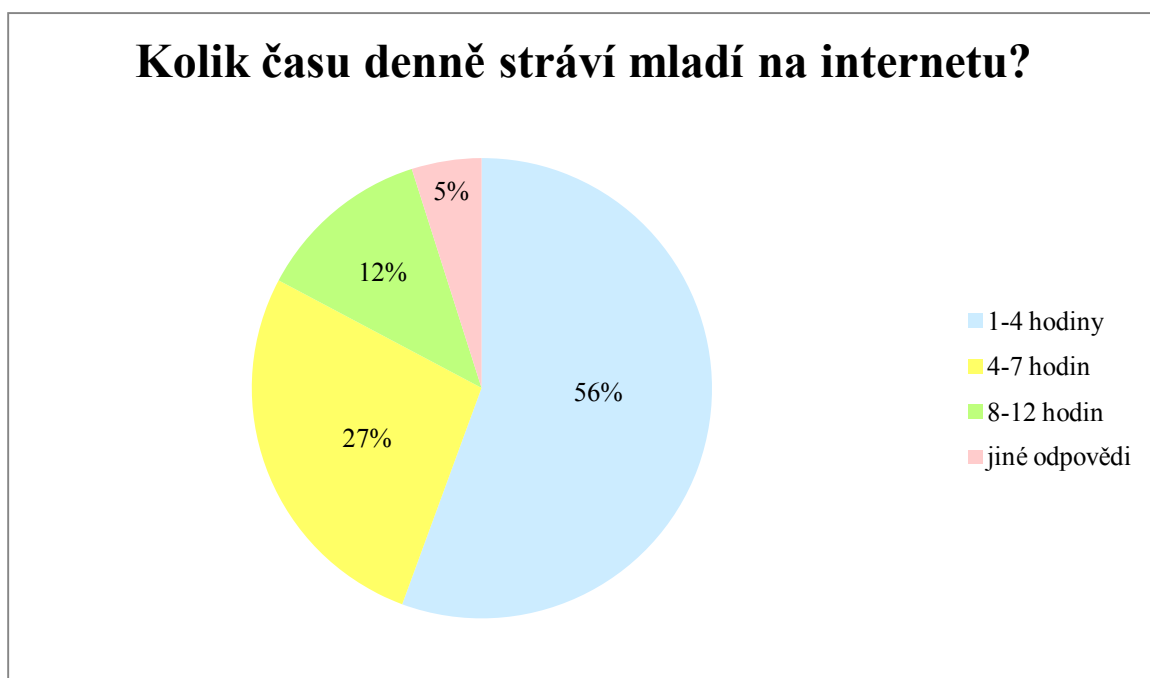
Výzkumný předpoklad č. 1 Chlapci tráví na internetu více času než dívky.

Příloha č. 6 - Graf

Na základě dotazníkového výzkumného šetření se výzkumný předpoklad potvrdil. Chlapci tráví více času na internetu. Chlapců, kteří tráví od 1-4 hodin na internetu je skoro 40 %, dívek skoro 30 %. Chlapci a dívky ale tráví stejně času, pokud jde o rozmezí 4-7 hodin, je to 13,5% u dívek u chlapců, naproti tomu, se vyskytlo 9,8 % chlapců, kteří tráví na internetu 8-12hodin denně, u dívek je toto číslo podstatně menší (2,4 %).

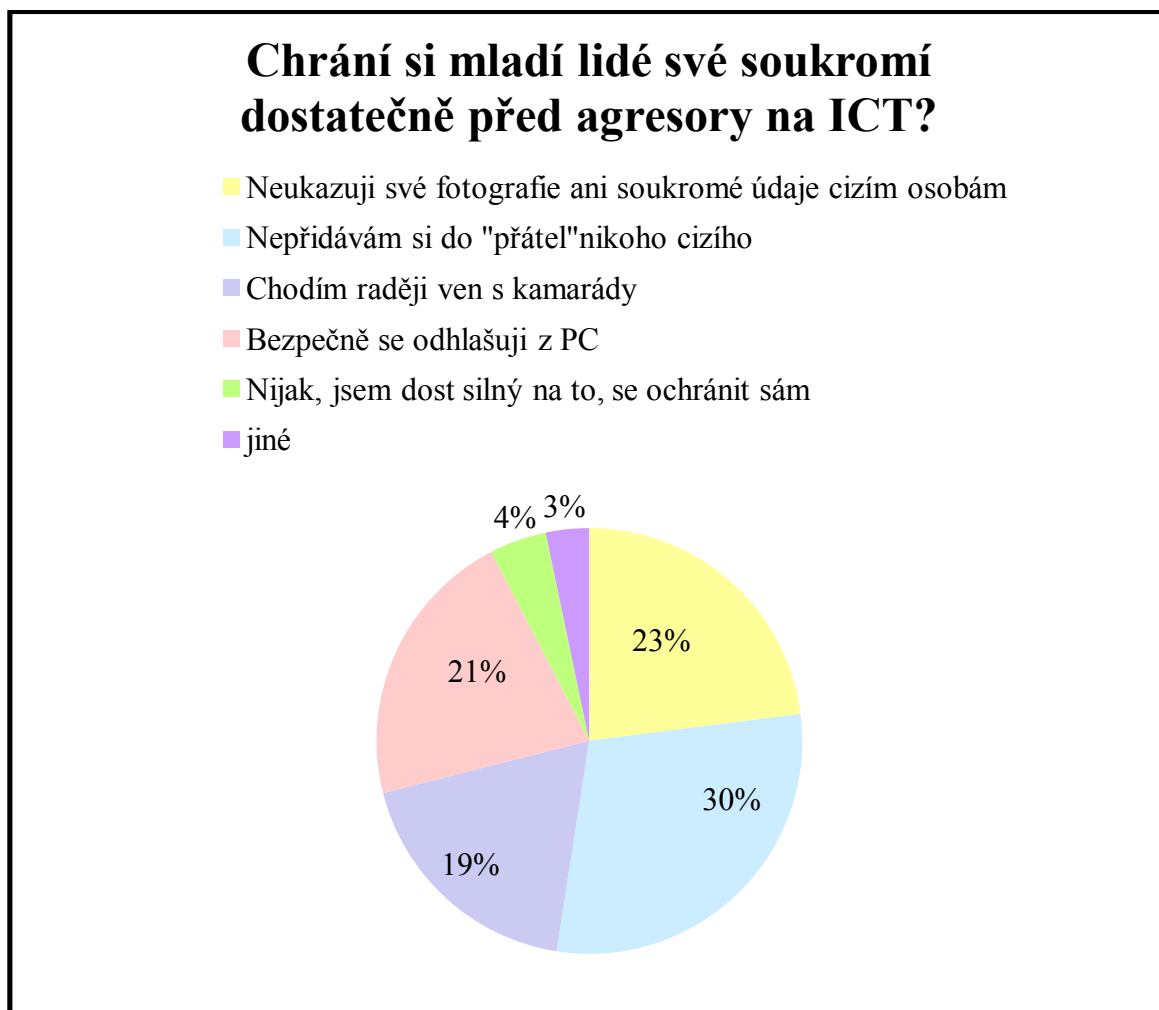

Ze 45 respondentů (56 %) odpovědělo, že tráví od 1-4 hodin na internetu. Naproti tomu 22 dotazovaných (27 %) odpovědělo, že stráví na internetu 4-7 hodin denně. Poslední možnost byla 8-12 hodin, to zaškrtno 10 respondentů (12 %). Mezi jinými odpověďmi bylo například, že respondent tráví na internetu pouze 5 minut denně, 24 hodin, nebo od 13-24 hodin a poslední napsaná odpověď byla možnost 1-4 hodin i 4-7 hodin.

Výzkumný předpoklad č. 2: Na základní škole si děti chrání své soukromí na internetu dostatečně.

Příloha č. 8 – Graf

Graf č. 7 ukazuje, jak si chrání své soukromí respondenti na informačních a komunikačních technologiích.

Výzkumný předpoklad se opět potvrdil. Dotazovaní mohli zaškrtnout i více odpovědí.

Nejvíce dotazovaných si chrání soukromí, tak, že si nepřidávají do „přátel“ nikoho cizího, celkem tuto odpověď zaškrtnulo 54 respondentů (30 %).

Dalších 42 respondentů (23 %) odpovědělo, že neukazuje své fotografie ani soukromé informace cizím lidem.

Za ochranu soukromí považuje 39 respondentů (21 %), to že se bezpečně odhlašuje z PC, což je jistě důležité, pokud se přihlašují na různých počítačích na různých místech.

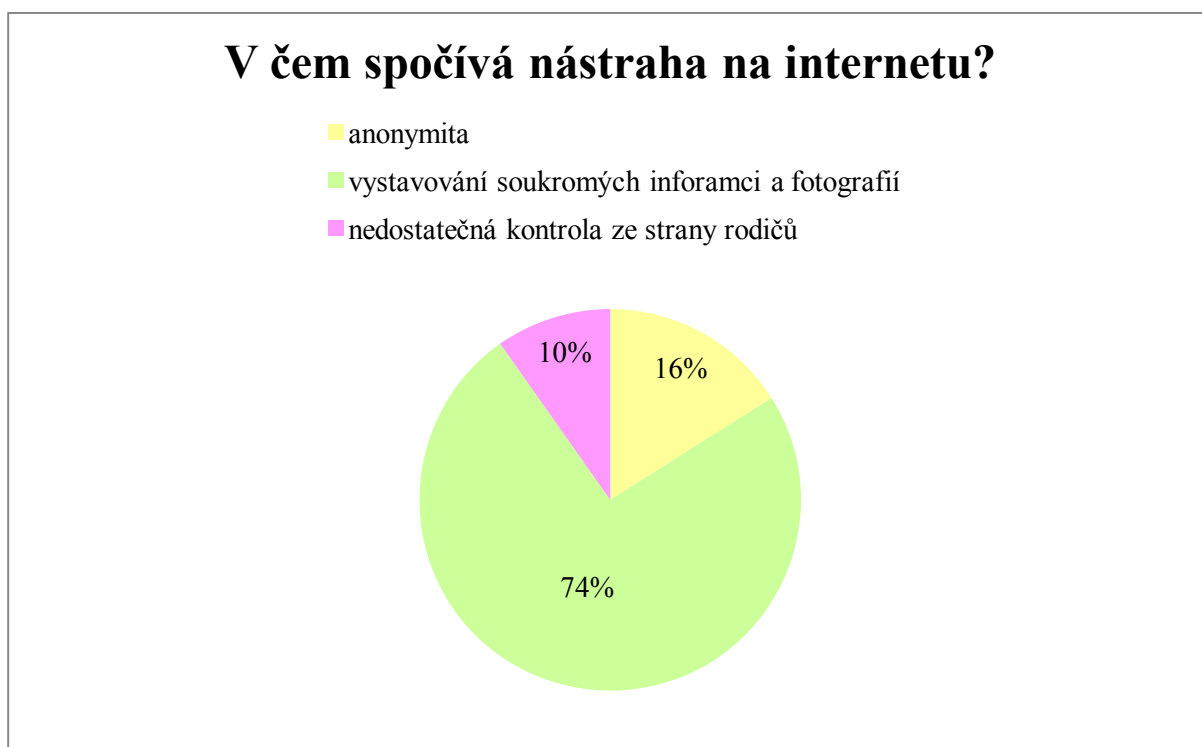
Chození raději ven s kamarády, jako ochranu soukromí považuje 34 respondentů. Což považují za dobrý způsob jak se chránit před agresory na ICT.

Naproti tomu, celkem 8 respondentů (4 %) odpovědělo, že se nemusí chránit nijak, protože jsou dost silní na to se ochránit sami.

Poslední možnost byla, že se chrání soukromí jinak, respondenti měli uvést jak, celkem tak učinilo 6 respondentů (3 %), mezi odpověďmi bylo, že dotazovaný nepoužívá.

Výzkumný předpoklad č. 3 Děti na základní škole jako nástrahu vidí spíše anonymitu než vystavování fotografií a nedostatečnou kontrolu rodičů.

Příloha č. 9 - Graf

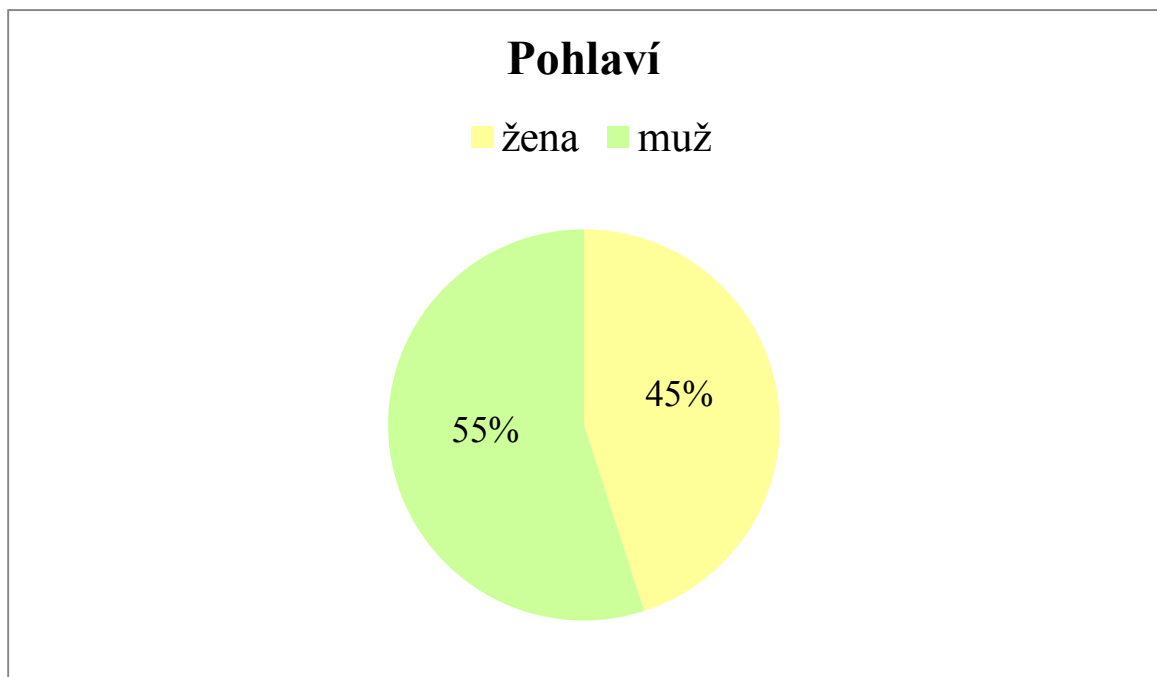
Jak ukazuje tento graf, je zřejmé, že 60 dotazovaných (74 %), se domnívá, že nástraha internetu spočívá ve vystavování soukromých informací a fotografií. Tím je výzkumný předpoklad potvrzen. Dále 13 dotazovaných (16 %) si myslí, že nástraha internetu spočívá v anonymitě, respondenti uvedli například, že jde o přezdívky, člověk na druhé straně je někdo koho nezná, agresori se často vydávají za někoho jiného, či že je vytvořen falešný profil, nebo že věk neodpovídá skutečnosti. Poslední možnost byla, že nástraha spočívá v nedostatečné kontrole ze strany rodičů, tuto možnost zaškrtno celkem 8 respondentů (10 %)

Tento graf potvrzuje výsledky z přílohy č. 9, kde se ukázalo, že žáci základních škol si dostatečně chrání své soukromí při používání internetu. Na základě dotazníkového šetření odpovědělo na otázku „VÍ JEŠTĚ NĚKDO O TVÉM HESLE“ záporně 74% dotazovaných respondentů a kladně 26% dotazovaných.

Z toho lze usoudit, že žáci základních škol jsou si spíše vědomi nástrah internetu.

Příloha č. 11 - Graf

Graf č. 11 znázorňuje kolik procent žen a mužů neboli dívek a chlapců je zastoupených u respondentů. Graf ukazuje, že více respondentů je chlapců, celkem o 10 %. Dívek bylo 36 a chlapců 44.

V grafu č. 12 je znázorněno, jaké je povědomí žáků na základní škole o pojmu kyberšikana. Celkem 58 dotazovaných (73 %) odpovědělo, že ví, co je to kyberšikana, často se objevovali odpovědi typu, šikana přes internet nebo druh šikany. Naproti tomu 15 žáků (19 %) na základní škole neví co je to kyberšikana. Mezi jiné odpovědi lze řadit například, šikana učitele přes facebook, šikana, ale respondent neví jaká nebo když si z vás dělá kamarád legraci přes Facebook, to uvedlo 8 respondentů (8 %).

Diskuze:

Výzkumné šetření mělo za cíl zjistit, co vědí žáci základních škol o kyberšikaně, zda ví o nástrahách a co považují za nástrahy internetu. Výzkumné šetření probíhalo formou dotazníku. Dotazníky byly rozdány na základních školách a byli anonymní.

Výsledky ukazují, že žáci vědí co je to kyberšikana, že si chrání své soukromí dostatečně na internetu i přesto, že většina dotazovaných byla ve věku kolem 15 let a jako největší nástrahu považují vystavování fotografií a soukromých informací.

Překvapilo mě, že celkem 45 dotazovaných odpovědělo, na otázku kolik času denně tráví na internetu od 1 do 4 hodin, očekávala jsem větší počet hodin, ale přesto celkem 22 dotazovaných odpovědělo, že tráví na internetu v průměru od 4-7 hodin, což už je větší číslo.

Projekt Minimalizace šikany uvádí, že informovanost dětí o pojmu kyberšikany je velmi nízká. Výzkum probíhal od 8- 15 let, celkem tento výzkum zahrnoval 1004 respondentů. Dále uvádějí, že 39% žáků ví přesně, co pojem kyberšikana znamená, 15% si není jisto, zda ví správně co je to kyberšikana a 44% žáků tento pojem nezná.

U výzkumného šetření, které je součástí této práce, se ukazuje, že výsledky jsou jiné. U výzkumu projektu Minimalizace šikany, je patrné, že pojem kyberšikana skoro polovina dětí nezná, za to výzkumné šetření v této práci ukazuje, že pojem kyberšikana znají téměř všechny děti, které byli dotazováni. Počet respondentů byl ale odlišný, tudíž i výsledek je tím ovlivněn.

Seznam literatury

BENDL, S. *Prevence a řešení šikany ve škole*, 1. Vydání, Praha: ISV, 2003, ISBN 80-86642-08-9

BLÁHOVÁ, R., ŠALŠOVÁ, L. a kol. *Problémy se třídou, Tipy a náměty pro třídní učitele*, Praha: Raabe, 2012, ISBN 978-80-87553-40-4

HULANOVÁ, L. *Internetová kriminalita páchaná na dětech*, 1. Vydání, Praha: Triton, 2012, ISBN 978-80-7387-545-9

KAVALÍR, A. *Kyberšikana a její prevence*, 1. Vydání, Plzeň, 2009, ISBN 987-80-86961-78-1

KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*, 1. Vydání, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-871-5

ROGERS, V. *Kyberšikana, Pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*, 1. Vydání, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-984-2

VÁGNEROVÁ, K. a kol. *Minimalizace šikany, Praktické rady pro rodiče*, 1. Vydání, Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-611-7

Internetové zdroje:

E-BEZPEČÍ, *Kybergrooming*[online], [cit. 2013-03-23.]. Dostupné z:

<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>

LUPA CZ. *Sociální síť, to není jen facebook*. [online], [cit. 2013-03-25]. Dostupné z:

<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>

MINIMALIZACE ŠIKANY, *Co je to šikana?* [online], [cit. 2013-03-20]. Dostupné z:

<http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozvedet/247>

MINIMALIZACE ŠIKANY, *Výzkum Kyberšikana na českých školách* [online], [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozvedet/269>

PREVENCE KYBERŠIKANY, *Internetový slovník* [online], [2013-03-30]. Dostupné z:
<http://www.kybersikana.eu/search/label/Internetov%C3%BD%20slovn%C3%ADk>

PREVENCE KYBERŠIKANY, *Desatero bezpečnosti na sociálních sítích* [online], [2013-03-30]. Dostupné z:

<http://www.kybersikana.eu/search/label/Jak%20se%20chr%C3%A1nit%3F>

VÝZKUM ČESKÉHO INTERNETU, *Bezpečnost dětí na internetu* [online], [cit. 2013-03-24]. Dostupné z:<http://www.youtube.com/watch?v=ej7afkypUsc>

WIKIPEDIA, *Outing*, [online], [2013-03-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Outing>

WIKIPEDIA, *Kyberporno*, [online], [2013-03-24]. Dostupné z:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cybersex>

YOUTUBE, *Amanda Todd*, [online], [cit. 2013-03-20]. Dostupné z:

<http://www.youtube.com/watch?v=ej7afkypUsc>

,

Seznam příloh

Příloha č. 1 Graf- Procento studentů, kteří vypovídali, že byli šikanováni.....	11
Příloha č. 2 Graf -Důvody používání internetu.....	25
Příloha č. 3 Graf -Důvody proč děti neinformují rodiče o schůzkách s osobami z internetu.	26
Příloha č. 4 Graf- Odkud je agresor.....	35
Příloha č. 5 Dotazník použitý při výzkumném šetření.....	38
Příloha č. 6 Graf- Počet hodin strávených na internetu chlapci vs.dívky.....	40
Příloha č. 7 Graf- Kolik času denně stráví mladí na internetu?.....	41
Příloha č. 8 Graf- Chrání si mladí lidé své soukromí dostatečně před agresory na ICT?.....	42
Příloha č. 9 Graf- V čem spočívá nástraha internetu.....	43
Příloha č. 10 Graf- Ví o hesle ještě někdo jiný.....	45
Příloha č. 11 Graf-Pohlaví.....	46
Příloha č. 12 Graf-Ví žáci co je to kyberšikana.....	47

Závěr

Cílem mé bakalářské práce s názvem Kyberšikana na školách je poukázat na problematiku kyberšikany jako hrozbu, která může poškodit každého, kdo si dostatečně nechrání své soukromí na internetu. V této práci jsou také shrnuty nástroje kyberšikany, jak lze poškodit oběť. Také obsažena internetová slova neboli slovník, který mladí používají na internetu. Poukazuji také na prevenci kyberšikany, rady, které jsou velmi důležité, pro používání ICT.

Dozvěděla jsem se také spoustu nových informací, které mě překvapily, například to, jak kyberšikana může ublížit a jaké mohou být následky, ať už u nás anebo v jiné zemi. Technologie jdou kupředu a proto je důležité naše děti, kamarády, rodinné příslušníky, ale i cizí lidé poučit a snažit se o prevenci tohoto čím dál víc rozšířeného problému. Také mě překvapily případy ať už z České republiky nebo ze zahraničí, které skončili tragicky, anebo jen ukazují případy kyberšikany nebo šikany. Bohužel se čím dál častěji ukazuje, jak zlí umí být děti. Možná si samy ani neuvědomují, co se může stát, když někoho jen tak „zlobí“ nebo vystavují jejich fotografie. Každý jsme jiný a právě každý vnímá ono „zlobení“ jinak.

Domnívám se, že cíl mé práce byl naplněn, avšak je to problém, který by si jistě zasloužil další bádání a další zkoumání.

Kyberšikana na školách

Cyberbullying at the school

Terezie Kohoutková

Resumé

V mé bakalářské práci „Kyberšikana na školách“ jsem se zabývala problematikou kyberšikanou a šikanou na českých školách. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se zabývala nejprve šikanou, jejími znaky a projevy, dále pak také pěti stadii šikanování ve skupině, jak vzniká šikana ve skupině.

V další části již byla popsána kyberšikana, kyberagresori, příbuzné fenomény kyberšikany, zbraně a prostředky kyberšikany, internetový slovník je dále také popsán a desatero používání internetu. Teoretická část je zakončena radami, řešením a léčbou kyberšikany.

Praktická část mé práce podává výzkumné šetření zaměřené na kyberšikanu na základních školách. Cílem tohoto výzkumného šetření je zjistit míru informovanosti žáků základních škol o problematice kyberšikany a nástrahách informačních a komunikačních technologií.

Summary

I was dealing with cyber bullying problematic and bullying at Czech schools in my Bachelor's thesis. The work is divided into theoretical and practical part.

I was following up bullying its sign and token in theoretical part. Furthermore, five stages of bullying in a group and how the group bullying rises.

Another part is about cyber bullying, cyber aggressors, related cyber bullying phenomena, weapons and cyber bullying resources. The internet dictionary and Ten Commandments of internet using are described here too. Theoretical part ends with advices, solutions and cyber bullying cure.

Practical part of my work deals with survey research aimed on cyber bullying at primary schools. The goal of the survey is to determine the level of primary schools students' awareness about the cyber bullying issue and ICT traps.

